

УДК 373.5.091.31-059.1
УКПП ____
№ держреєстрації 0121U100347
Інв. № ____

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Інститут педагогіки НАПН України
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-Д
т.481-37-71

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Інститут педагогіки
НАПН України,
дійсний член НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор

_____ О. М. Топузов

«_____» _____ 2023 р.

ЗАКЛЮЧНИЙ НАУКОВИЙ ЗВІТ
ПРО НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
(2021-2023 рр.)

Керівник НД
Завідувач відділу дидактики
Інституту педагогіки НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор _____ О. В. Малихін

2023

Результати роботи розглянуто Вченою радою Інституту педагогіки
НАПН України, протокол від 28.12.2023 р. № 14

СПИСОК ВИКОНАВЦІВ НД

Керівник НД: завідувач відділу дидактики, доктор педагогічних наук, професор	О. В. Малихін
Головний науковий співробітник (0,5 ст.), академік, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор	О. М. Топузов
Головний науковий співробітник, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник	С. В. Алексеєва
Головний науковий співробітник (0,5 ст.), член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор	І. І. Доброскок
Головний науковий співробітник (0,5 ст.), доктор педагогічних наук, професор	Н. О. Арістова
Головний науковий співробітник (0,5 ст.) (звільнено з 21.07.2022р.), доктор педагогічних наук, доцент	Р. А. Попов
Провідний науковий співробітник, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник	Л. В. Шелестова
Провідний науковий співробітник, доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник	В. І. Кизенко
Старший науковий співробітник, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник	О. В. Барановська
Старший науковий співробітник, кандидат педагогічних наук	О. П. Кравчук
Науковий співробітник, (0,5 ст.) (з 01.12.2023р.)	І. Л. Ліпчевська

РЕФЕРАТ

Заключний звіт складається з передмови, вступу, основної частини, списку публікацій співробітників за темою дослідження. Загальний обсяг звіту – 50 стор., опубліковані праці на 15 стор.

Звіт відображає результати наукового дослідження співробітників відділу дидактики з теми «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти (реєстраційний номер 0121U100347), яке виконувалося в Інституті педагогіки НАПН України науковцями відділу дидактики відповідно до постанови Президії НАПН України від 23.04.2020 р. № 1-2/6-87 «Про затвердження фундаментальних і прикладних наукових досліджень за тематикою НАПН України, виконання яких розпочинається в 2021 році»; постанови Президії НАПН України від 18.06.2020 р. № 1-2/8-122 «Про затвердження перспективних тематичних планів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок установ НАПН України на 2021-2023 рр.»; рішення бюро Відділення загальної середньої освіти НАПН України від 20.05.2020 р., протокол № 5; договору № 12/1/3-21 Нф від 04 січня 2021 р.

Початок дослідження: січень 2021 р.

Закінчення: грудень 2023 р.

Ключові слова: індивідуалізація навчання; загальна середня освіта; початкова освіта; базова середня освіта; профільна середня освіта; дидактичні засади; дидактична модель; технологія навчання; концепції; компенсація освітніх втрат; змішане навчання.

Об'єкт дослідження – змішана форма організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Мета дослідження: обґрунтувати дидактичні засади та розробити на їх основі дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та технології індивідуалізації навчання як засоби компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану.

Концепція дослідження.

Трансформаційні процеси, які відбуваються в освітній системі України протягом останніх років, зумовлені, перш за все, повномасштабним вторгненням РФ, яке розпочалося 24 лютого 2022 року й спричинило кардинальні зміни у функціонуванні закладів освіти всіх рівнів. Центральною ланкою здобуття освіти в Україні є заклади загальної середньої освіти. Саме тому питання, пов'язані з організацією освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та з проєкцією на період повоєнного відновлення, є надзвичайно актуальними. Науково-педагогічна спільнота покликана докладати максимальних зусиль задля корегування

теорії і практики організації освітнього процесу, що зумовлено сучасними трагічними подіями, які відбуваються в країні.

Відповідно до концепій «Нова українська школа» та «Освіта 4.0: український світанок» ключовим питанням сучасної середньої освіти, побудованої на засадах дитиноцентризму та педагогіки партнерства, є забезпечення індивідуалізації навчання: врахування індивідуально-психологічних і індивідуально-типологічних особливостей учнів у визначені очікуваних результатах навчання, змістовій і процесуальній складових освітнього процесу. Індивідуалізація навчання – психолого-дидактична проблема, яка має тривалу історію становлення й розвитку. Але кожна епоха привносить певні зміни щодо її сприйняття задля досягнення високого рівня якості освіти й отримання результатів навчання, котрі б гарантували випускникам закладів загальної середньої освіти можливість стати успішними громадянами своєї країни, які можуть себе реалізувати в професійній діяльності зокрема й у житті (індивідуально й на рівні повноцінного члена сучасного суспільства) загалом. Важливість науково-педагогічного фундаментального дослідження проблеми індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти визначається потребою перегляду й удосконалення дидактичних засад індивідуалізації навчання з позицій урахування трансформацій, котрі відбуваються в системі освіти в Україні як відповідь на непередбачувані глобальні впливи, що прямо чи опосередковано впливають на всіх суб'єктів освітнього процесу, з одного боку, та власне на освітній процес в закладах загальної середньої освіти, з іншого.

Наукове дослідження «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» спрямоване на: обґрунтування дидактичних засад (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, за яких освітній процес в закладах загальної середньої освіти максимально наблизиться до реалізації принципу особистісно орієнтованого навчання на компетентнісній основі та в умовах цифровізації освіти; визначення сутності та особливостей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; виявлення тенденцій трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; створення діагностувального інструментарію для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), а також виявлення дидактичного потенціалу індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку; дидактичне конструювання технологій розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи); підготовку методичних рекомендації (для вчителів закладів загальної середньої освіти) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня

на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей; розроблення, теоретичне обґрунтування та експериментальну апробацію дидактичних моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО, що сприятиме забезпеченню якості освіти та рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у т.ч. за ознакою інвалідності (Закон України «Про освіту», ст. 6.), а також нададуть змогу максимально враховувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості здобувачів повної загальної середньої освіти. Наукове дослідження «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» є логічним продовженням таких досліджень відділу дидактики: «Фундаменталізація змісту освіти у старшій школі в умовах профільного навчання» (№ 0112U000336; 2012–2014 рр.); «Формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових» (№ 0114U003074; 2015–2017 рр.); «Дидактичні засади реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання» (№ 0118U003355; 2018–2020 рр.).

Відповідно до об'єкта, предмета, мети і концепції дослідження **завдання дослідження:**

1. Дослідити як дидактичну проблему стан індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти.

2. Виявити тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО.

3. Теоретично обґрунтувати дидактичні засади (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

4. Створити діагностувальний інструментарій для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), і виявити дидактичний потенціал індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку.

5. Підготувати методичні рекомендації (для вчителів закладів загальної середньої освіти) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей.

6. Конструктивно обґрунтувати технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи).

7. Розробити, теоретично обґрунтувати та експериментально апробувати дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Визначені завдання пов'язані між собою спільною метою, конкретизують її, указують напрями її розв'язання та спрямовані на вдосконалення теорії навчання.

Для реалізації основних завдань НД на різних її етапах використовувався комплекс теоретичних, емпіричних **методів** та методів математичної статистики, а саме:

– теоретичні методи: аналіз і синтез змістових компонентів нормативно-правової бази функціонування і розвитку системи освіти, психологічної, педагогічної і методичної літератури, дисертаційних досліджень, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу на різних ланках освіти; теоретичне моделювання і прогностика;

– емпіричні методи: обсерваційні (педагогічне спостереження); експериментальні (педагогічний експеримент у логічній послідовності його констатувального, формувального, контрольного етапів); праксиметричні (вивчення, аналіз та узагальнення масової практики навчання у закладах загальної середньої освіти, результатів діяльності учнів); психодіагностичні (констатувальні зрізи, анкетування, бесіди, інтерв'ювання, опитування, виконання діагностичних завдань); моніторинг накопичуваних даних науково-соціальної взаємодії засобами веб-сайту відділу дидактики, Форуму відділу дидактики, сторінки відділу і його наукових співробітників у Facebook, їх аналіз та узагальнення);

– статистичні методи: застосування методів математичної статистики у процесі опрацювання емпіричних даних; порівняння результатів кількісного і якісного аналізу здобутих даних, ранжування здобутої інформації та ін.;

Новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

досліджено стан індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти та схарактеризовано її особливості в умовах змішаної форми організації освітнього процесу (у початковій школі, базовій школі, профільній старшій школі);

виявлено і схарактеризовано тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО, а саме: провідна тенденція трансформації – діджитальна зумовленість їх застосування в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО;

– на рівні форм індивідуалізації навчання: активація використання індивідуалізованих цифровізованих навчальних матеріалів в умовах фронтальних навчальних занять; поглиблення диференціації індивідуалізованої самостійної роботи в класі та домашніх завдань; активне використання форми організації навчально-пізнавальної діяльності у форматі «перевернутий клас» / «перевернутий урок» (“flipped classroom” / “flipped lesson”); застосування різних форм консультацій / консультування;

– на рівні методів індивідуалізації навчання: активація варіювання індивідуального, індивідуально-парного, індивідуально-групового та індивідуально-фронтального методів навчання; розширення можливостей застосування методу гейміфікації; інтеграція використання інтерактивних методів навчання під час очного та дистанційного навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу;

– на рівні засобів індивідуалізації навчання: використання широкого спектру можливостей сучасних цифрових технологій, мережі Інтернет та штучного інтелекту на засадах урахування індивідуальних навчальних здібностей і потреб учнів, їхніх індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей;

теоретично обґрунтовано дидактичні засади (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти:

– концепція індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти передбачає визначення методологічного, теоретичного та практико-орієнтованого концептів, а саме: методологічний концепт визначає методологію вивчення теорії і практики індивідуалізації навчання й реалізації змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, урахування положень компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного підходів (Концепція НУШ) та індивідуального й диференційованого підходів під час обґрунтування моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти і технологій їх реалізації; теоретичний концепт визначає психолого-дидактичну обґрунтованість теоретичних положень індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (дидактичні моделі (для початкової школи, базової школи, профільної старшої школи), технології їх реалізації в освітньому процесі ЗЗСО; технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи) на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей) та інших дидактичних феноменів прямо чи опосередковано пов'язаних із проблемою дослідження; практико-орієнтований концепт визначає дидактичний потенціал індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти щодо підвищення рівня якості надання освітніх послуг загалом та забезпечення позитивного дидактичного впливу на формування наскрізних умінь, ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти на початковому, базовому та профільному рівнях здобуття повної загальної середньої освіти;

– методологія індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти передбачає визначення методологічно обґрунтованої послідовності імплементації теоретичних положень з проблеми дослідження, дидактичних і методичних рекомендацій у практику роботи закладів освіти;

– дидактичні умови індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти – концентроване науково-обґрунтоване визначення необхідних і достатніх

дидактичних впливів (дидактичних дій), реалізація яких забезпечить ефективність цього процесу та сприятиме підвищенню рівня якості надання освітніх послуг загалом, а також забезпеченню позитивного дидактичного впливу на формування наскрізних умінь, ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти на початковому, базовому та профільному рівнях здобуття повної загальної середньої освіти; сукупність дефініційованих дидактичних умов: 1) забезпечення цілеспрямованої системної й систематичної педагогічної діяльності вчителя, спрямованої на посилення навчальної мотивації учнів через застосування сучасних форм, методів і засобів навчання загалом та індивідуалізації навчання зокрема за урахування особливостей змішаної форми організації освітнього процесу; 2) активне використання дидактичних можливостей сучасних цифрових технологій, мережі Інтернет та штучного інтелекту на засадах урахування індивідуальних навчальних здібностей і потреб учнів, їхніх індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей; 3) здійснення моніторингу динаміки формування наскрізних навичок, ключових і предметних компетентностей учнів на кожному рівні здобуття освіти (початковому, базовому, профільному) задля ефективного розроблення й коригування (у разі виникнення необхідності) індивідуальних освітніх траєкторій учнів;

створено діагностувальний інструментарій для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), і виявити дидактичний потенціал індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку;

підготовлено методичні рекомендації (для вчителів ЗЗСО) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей;

конструктивно обґрунтовано технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи);

розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО.

Загалом отримані результати та теоретичне обґрунтування є важливим інноваційним ресурсом підвищення якості освітніх досягнень учнів закладів загальної середньої освіти.

Ступінь упровадження: колективна монографія, методичні посібники, методичні рекомендації, аналітичні матеріали, наукові статті, виступи на науково-практичних конференціях і семінарах, круглих столах.

Основні конструктивні і техніко-економічні показники: відповідність роботи нормативним документам наукового дослідження і сучасним потребам в модернізації шкільної освіти в Україні.

Практична значущість результатів дослідження:

Результати наукового дослідження оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, інших наукових масових заходах, у статтях фахових видань, на сайті Інституту педагогіки НАПН України. Публікації спрямовані на подальше вдосконалення індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти з урахуванням сучасних реалій життя особистості, суспільства, держави, необхідності підвищення конкурентоспроможності української молоді.

Результати дослідження адресуються педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, студентам і викладачам педагогічних закладів вищої освіти, можуть застосовуватися в системі післядипломної педагогічної освіти.

Об'єктами впровадження є: заклади загальної середньої освіти, педагогічні заклади вищої освіти, заклади післядипломної педагогічної освіти, управління та відділи освіти.

Практична корисність полягає в упровадженні в освітній процес закладів загальної середньої освіти дидактичних моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (на різних рівнях: початкова школа, базова школа, профільна старша школа); виявленні тенденцій трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; створенні діагностувального інструментарію для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь учнів (на різних рівнях: початкова школа, базова школа, профільна старша школа) і виявленні дидактичного потенціалу індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку; підготовці методичних рекомендацій (для вчителів закладах загальної середньої освіти) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи) на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей; обґрунтуванні ефективності застосування технологій розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи).

Галузь використання: освітня політика, дидактика, педагогіка, заклади загальної середньої освіти, система вищої педагогічної та післядипломної освіти.

ЗМІСТ

Вступ	12
Основна частина	19
Висновки	32
Список основних наукових праць за темою НД	33

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

НАПН – Національна академія педагогічних наук
НД – наукове дослідження
ЗЗСО – заклади загальної середньої освіти

ВСТУП

Пріоритетним завданням функціонування системи загальної середньої освіти в умовах воєнного стану має бути забезпечення її якості та оперативне й ефективне реагування на можливі негативні впливи. Кожна дитина шкільного віку індивідуально реагує (залежно від власних індивідуально-психологічних особливостей та умов, у яких вона перебуває в Україні чи поза її межами) на трагічні події, пов'язані з війною, що суттєво впливає на її здатність навчатися зокрема та отримувати освіту загалом. Саме тому індивідуалізація навчання має перетворитися на дієвий засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану. Індивідуалізовані дидактичні (психолого-дидактичні) впливи, спрямовані на компенсацію освітніх втрат учнів в умовах воєнного стану і в повоєнний час мають реалізовуватися на мотиваційному, організаційному, змістовому, діяльнісному та рефлексійному рівнях.

Актуальність наукового дослідження «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» зумовлюється актуальними потребами: *обґрунтування* дидактичних засад (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, за яких освітній процес в закладах загальної середньої освіти максимально наблизиться до реалізації принципу особистісно орієнтованого навчання на компетентнісній основі та в умовах цифровізації освіти; *визначення* сутності та особливостей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО; *виявлення* тенденцій трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО; *створення* діагностувального інструментарію для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), а також *виявлення* дидактичного потенціалу індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку; *дидактичне конструювання* технологій розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи); *підготовки* методичних рекомендації (для вчителів ЗЗСО) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей; *розроблення, теоретичного обґрунтування та експериментальної апробації* дидактичних моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО, що сприятиме забезпеченню якості освіти та рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у т.ч. за ознакою інвалідності (Закон України «Про освіту», ст. 6.), а також нададуть змогу максимально враховувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості здобувачів повної загальної середньої освіти.

Наукове дослідження «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» є логічним продовженням таких досліджень відділу дидактики: «Фундаменталізація змісту освіти у старшій школі в умовах профільного навчання» (№ 0112U000336; 2012–2014 рр.); «Формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових» (№ 0114U003074; 2015–2017 рр.); «Дидактичні засади реалізації педагогічних технологій в умовах профільного навчання» (№ 0118U003355; 2018–2020 рр.).

Основними напрямками дослідження є:

- тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;
- дидактичні засади (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;
- діагностувальний інструментарій для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь учнів (на різних рівнях: початкова школа, базова школа, профільна старша школа);
- психолого-дидактичний алгоритм урахування індивідуально-типологічних особливостей учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи) у розробленні його індивідуальної освітньої траєкторії;
- методичні рекомендації (для вчителів ЗЗСО) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи) на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей;
- технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи);
- дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Об'єкт дослідження – змішана форма організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Предмет дослідження – дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Мета дослідження: обґрунтувати дидактичні засади та розробити на їх основі дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та технології індивідуалізації навчання як засоби компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану.

Концепція дослідження. Трансформаційні процеси, які відбуваються в освітній системі України протягом останніх років, зумовлені, перш за все, повномасштабним вторгненням РФ, яке розпочалося 24 лютого 2022 року й спричинило кардинальні зміни у функціонуванні закладів освіти всіх рівнів.

Центральною ланкою здобуття освіти в Україні є заклади загальної середньої освіти. Саме тому питання, пов'язані з організацією освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та з проєкцією на період повоєнного відновлення, є надзвичайно актуальними. Науково-педагогічна спільнота покликана докладати максимальних зусиль задля корегування теорії і практики організації освітнього процесу, що зумовлено сучасними трагічними подіями, які відбуваються в країні.

Відповідно до концепій «Нова українська школа» та «Освіта 4.0: український світанок» ключовим питанням сучасної середньої освіти, побудованої на засадах дитиноцентризму та педагогіки партнерства, є забезпечення індивідуалізації навчання: врахування індивідуально-психологічних і індивідуально-типологічних особливостей учнів у очікуваних результатах навчання, змістовій і процесуальній складових освітнього процесу. Індивідуалізація навчання – психолого-дидактична проблема, яка має тривалу історію становлення й розвитку. Але кожна епоха привносить певні зміни щодо її сприйняття задля досягнення високого рівня якості освіти й отримання результатів навчання, котрі б гарантували випускникам закладів загальної середньої освіти можливість стати успішними громадянами своєї країни, які можуть себе реалізувати в професійній діяльності зокрема й у житті (індивідуально й на рівні повноцінного члена сучасного суспільства) загалом. Важливість науково-педагогічного фундаментального дослідження проблеми індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти визначається потребою перегляду й удосконалення дидактичних засад індивідуалізації навчання з позицій урахування трансформацій, котрі відбуваються в системі освіти в Україні як відповідь на непередбачувані глобальні впливи, що прямо чи опосередковано впливають на всіх суб'єктів освітнього процесу, з одного боку, та власне на освітній процес в закладах загальної середньої освіти, з іншого.

Наукове дослідження «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» спрямоване на: обґрунтування дидактичних засад (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, за яких освітній процес в закладах загальної середньої освіти максимально наблизиться до реалізації принципу особистісно орієнтованого навчання на компетентнісній основі та в умовах цифровізації освіти; визначення сутності та особливостей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; виявлення тенденцій трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; створення діагностувального інструментарію для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), а також виявлення дидактичного потенціалу

індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку; дидактичне конструювання технологій розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи); підготовку методичних рекомендації (для вчителів закладів загальної середньої освіти) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей; розроблення, теоретичне обґрунтування та експериментальну апробацію дидактичних моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО, що сприятиме забезпеченню якості освіти та рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у т.ч. за ознакою інвалідності (Закон України «Про освіту», ст. 6.), а також нададуть змогу максимально враховувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості здобувачів повної загальної середньої освіти.

Для реалізації основних завдань НД на різних її етапах використовувалася система теоретичних, емпіричних і статистичних **методів**, а саме:

– теоретичні методи: аналіз і синтез змістових компонентів нормативно-правової бази функціонування і розвитку системи освіти, психологічної, педагогічної і методичної літератури, дисертаційних досліджень, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу на різних ланках освіти; теоретичне моделювання і прогностика;

– емпіричні методи: обсерваційні (педагогічне спостереження); експериментальні (педагогічний експеримент у логічній послідовності його констатувального, формувального, контрольного етапів); праксиметричні (вивчення, аналіз та узагальнення масової практики навчання у закладах загальної середньої освіти, результатів діяльності учнів); психодіагностичні (констатувальні зрізи, анкетування, бесіди, інтерв'ювання, опитування, виконання діагностичних завдань); моніторинг накопичуваних даних науково-соціальної взаємодії засобами веб-сайту відділу дидактики, Форуму відділу дидактики, сторінки відділу і його наукових співробітників у Facebook, їх аналіз та узагальнення);

– статистичні методи: застосування методів математичної статистики у процесі опрацювання емпіричних даних; порівняння результатів кількісного і якісного аналізу здобутих даних, ранжування здобутої інформації та ін.;

Новизна отриманих результатів полягає в тому, що:

досліджено стан індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти та схарактеризовано її особливості в умовах змішаної форми організації освітнього процесу (у початковій школі, базовій школі, профільній старшій школі);

виявлено і схарактеризовано тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО, а саме: провідна тенденція трансформації –

діджитальна зумовленість їх застосування в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО;

– на рівні форм індивідуалізації навчання: активація використання індивідуалізованих цифровізованих навчальних матеріалів в умовах фронтальних навчальних занять; поглиблення диференціації індивідуалізованої самостійної роботи в класі та домашніх завдань; активне використання форми організації навчально-пізнавальної діяльності у форматі «перевернутий клас» / «перевернутий урок» (“flipped classroom” / “flipped lesson”); застосування різних форм консультацій / консультування;

– на рівні методів індивідуалізації навчання: активація варіювання індивідуального, індивідуально-парного, індивідуально-групового та індивідуально-фронтального методів навчання; розширення можливостей застосування методу гейміфікації; інтеграція використання інтерактивних методів навчання під час очного та дистанційного навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу;

– на рівні засобів індивідуалізації навчання: використання широкого спектру можливостей сучасних цифрових технологій, мережі Інтернет та штучного інтелекту на засадах урахування індивідуальних навчальних здібностей і потреб учнів, їхніх індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей;

теоретично обґрунтовано дидактичні засади (концепція, методологія, дидактичні умови) індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти:

– концепція індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти передбачає визначення методологічного, теоретичного та практико-орієнтованого концептів, а саме: методологічний концепт визначає методологію вивчення теорії і практики індивідуалізації навчання й реалізації змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, урахування положень компетентнісного, особистісно орієнтованого, діяльнісного підходів (Концепція НУШ) та індивідуального й диференційованого підходів під час обґрунтування моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти і технологій їх реалізації; теоретичний концепт визначає психолого-дидактичну обґрунтованість теоретичних положень індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (дидактичні моделі (для початкової школи, базової школи, профільної старшої школи), технології їх реалізації в освітньому процесі ЗЗСО; технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи) на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей) та інших дидактичних феноменів прямо чи опосередковано пов'язаних із проблемою дослідження; практико-

орієнтований концепт визначає дидактичний потенціал індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти щодо підвищення рівня якості надання освітніх послуг загалом та забезпечення позитивного дидактичного впливу на формування наскрізних умінь, ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти на початковому, базовому та профільному рівнях здобуття повної загальної середньої освіти;

– методологія індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти передбачає визначення методологічно обґрунтованої послідовності імплементації теоретичних положень з проблеми дослідження, дидактичних і методичних рекомендацій у практику роботи закладів освіти;

– дидактичні умови індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти – концентроване науково-обґрунтоване визначення необхідних і достатніх дидактичних впливів (дидактичних дій), реалізація яких забезпечить ефективність цього процесу та сприятиме підвищенню рівня якості надання освітніх послуг загалом, а також забезпеченню позитивного дидактичного впливу на формування наскрізних умінь, ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти на початковому, базовому та профільному рівнях здобуття повної загальної середньої освіти; сукупність дефініційованих дидактичних умов: 1) забезпечення цілеспрямованої системної й систематичної педагогічної діяльності вчителя, спрямованої на посилення навчальної мотивації учнів через застосування сучасних форм, методів і засобів навчання загалом та індивідуалізації навчання зокрема за урахування особливостей змішаної форми організації освітнього процесу; 2) активне використання дидактичних можливостей сучасних цифрових технологій, мережі Інтернет та штучного інтелекту на засадах урахування індивідуальних навчальних здібностей і потреб учнів, їхніх індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей; 3) здійснення моніторингу динаміки формування наскрізних навичок, ключових і предметних компетентностей учнів на кожному рівні здобуття освіти (початковому, базовому, профільному) задля ефективного розроблення й коригування (у разі виникнення необхідності) індивідуальних освітніх траєкторій учнів;

створено діагностувальний інструментарій для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), і виявити дидактичний потенціал індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку;

підготовлено методичні рекомендації (для вчителів ЗЗСО) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей;

конструктивно обґрунтовано технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи);

розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО.

Загалом отримані результати та теоретичне обґрунтування є важливим інноваційним ресурсом підвищення якості освітніх досягнень учнів закладів загальної середньої освіти.

Практична значущість результатів дослідження:

Результати наукового дослідження оприлюднені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах, інших наукових масових заходах, у статтях фахових видань, на сайті Інституту педагогіки НАПН України. Публікації спрямовані на подальше вдосконалення індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти з урахуванням сучасних реалій життя особистості, суспільства, держави, необхідності підвищення конкурентоспроможності української молоді.

Результати дослідження адресуються педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, студентам і викладачам педагогічних закладів вищої освіти, можуть застосовуватися в системі післядипломної педагогічної освіти.

Об'єктами впровадження є: заклади загальної середньої освіти, педагогічні заклади вищої освіти, заклади післядипломної педагогічної освіти, управління та відділи освіти.

Практична корисність полягає в упровадженні в освітній процес закладів загальної середньої освіти дидактичних моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (на різних рівнях: початкова школа, базова школа, профільна старша школа); виявленні тенденцій трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; створенні діагностувального інструментарію для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь учнів (на різних рівнях: початкова школа, базова школа, профільна старша школа) і виявленні дидактичного потенціалу індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку; підготовці методичних рекомендацій (для вчителів закладах загальної середньої освіти) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи) на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей; обґрунтуванні ефективності застосування технологій розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи).

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Фундаментальне наукове дослідження «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» включає три етапи: аналітико-інформаційний, теоретико-моделювальний і узагальнювально-впроваджувальний. Протягом аналітико-інформаційного етапу (01.01.2021 р. – 31.12.2021 р.) було здійснено узагальнення результатів аналізу педагогічної, психологічної, філософської, соціологічної літератури з проблеми дослідження, державних документів, чинних навчальних програм, підручників і посібників тощо; організовано і проведено аналітико-діагностувальні зрізи в закладах загальної середньої освіти; на теоретико-моделювальному етапі (01.01.2022 р. – 31.12.2022 р.) – обґрунтовано дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; розроблено дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти; підготовлено розділи до рукописів колективної монографії та методичних посібників; під час узагальнювально-впроваджувального етапу (01.01.2023 р. – 31.12.2023 р.) – узагальнено та систематизовано теоретичні висновки дослідження, підготовлено до друку рукописи монографії і методичних посібників, упроваджено результати науково-дослідної роботи, спрогнозовано соціальний ефект за результатами дослідження.

Аналітико-інформаційний етап

Завдання етапу:

- 1) узагальнення результатів аналізу педагогічної, психологічної, філософської, соціологічної літератури з проблеми дослідження, державних документів, чинних навчальних програм, підручників і посібників тощо;
- 2) організація і проведення аналітико-діагностувальних зрізів у закладах загальної середньої освіти.

Для реалізації основних завдань НД застосовувалися такі **методи дослідження**:

- *теоретичні*:

аналіз і синтез змістових компонентів нормативно-правової бази функціонування й розвитку системи освіти, психологічної, педагогічної і методичної літератури, дисертаційних праць, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в різних ланках освіти; теоретичне моделювання і прогностика;

- *емпіричні*:

обсерваційні (педагогічне спостереження); констатувальний експеримент; праксиметричні (вивчення, аналіз та узагальнення масової практики навчання в закладах загальної середньої освіти, результатів діяльності учнів); психодіагностичні (констатувальні зрізи, анкетування,

бесіди, інтерв'ювання, опитування, виконання діагностувальних завдань); статистичного аналізу даних: застосування методів математичної статистики у процесі опрацювання емпіричних даних; порівняння результатів кількісного й якісного аналізу здобутих даних, ранжування здобутої інформації тощо.

Протягом аналітико-інформаційного етапу науковцями відділу дидактики:

розроблено програму дослідження (О. В. Малихін);

розроблено методичні рекомендації щодо змішаного навчання в початковій школі (О. В. Барановська, Л. В. Шелестова); авторські опитувальники для проведення аналітико-діагностувальних зрізів щодо вивчення стану індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти (для керівників закладів загальної середньої освіти, учителів, батьків, учнів старшої профільної школи) (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська); дидактичний інструмент “аматорська музейна експозиція” (АМЕ) для активного застосування у освітньому просторі сільських громад і ОТГ (О. В. Кравчук); змістовий компонент технології формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної школи, що розкриває когнітивну складову системи навчання старшокласника (С. В. Алексеєва);

науково *обґрунтовано* дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в профільній школі, що ґрунтуються на концептуальних наукових положеннях педагогіки, психології, теорії творчості, закономірностях профільного навчання, принципів організації освітнього процесу і полягають у забезпеченні персонального шляху реалізації особистісного потенціалу старшокласників, який формується з урахуванням їхніх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду, орієнтується на гуманістичну спрямованість навчання учнів профільної школи, формування у них загальнолюдських і професійних цінностей, ціннісного ставлення до професійної кар'єри, а також компетентностей, універсальних міжпрофесійних навичок для успішної професійної самореалізації, що сприятиме становленню цілісної особистості з усвідомленими кар'єрними орієнтаціями, самобутністю, індивідуальністю (С. В. Алексеєва);

підготовлено аналітичні матеріали щодо питання організації дистанційної освіти в Україні (О. В. Малихін, Н. О. Арістова, О. М. Топузов, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська, О. П. Кравчук, С. В. Алексеєва); підготовано матеріали до рукописів запланованих монографії і методичних посібників (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, С. В. Алексеєва, І. І. Доброскок, Р. А. Попов, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська, О. П. Кравчук); розділ в колективній монографії «Теоретико-методологічні основи індивідуалізації навчання в початковій школі», м. Бостон (О. В. Барановська);

проаналізовано й систематизовано наукову літературу та державні документи з проблеми індивідуалізації навчання й організації змішаної форми навчання в закладах загальної середньої освіти (О. В. Малихін, Н. О. Арістова, І. І. Доброскок, Р. А. Попов, О. М. Топузов, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська, О. П. Кравчук, С. В. Алексеєва); проаналізовано поняття «психологічна готовність до навчання» (О. В. Барановська, Л. В. Шелестова); вплив вікових та психологічних особливостей дітей 9–11-ти років на їхню можливість адаптуватися під змішаний формат, основні новоутворення в дітей 9–11-ти років, проблему забезпечення психологічної складової індивідуалізації навчання в умовах змішаного навчання, проблему адаптації змішаного навчання до потреб учнів різних вікових категорій (О. В. Барановська); суть моделей змішаного навчання: ротаційна (модель обертання) (station Rotation Model), гнучка (Flex Model), модель самостійного змішування (A La Carte Model), модель збагаченого віртуального навчання; встановлено, що найрозповсюдженішою технологією змішаного навчання у закладах загальної середньої освіти є технологія «перевернутий клас» (Flipped Classroom) (С. В. Алексеєва, О. В. Барановська, Л. В. Шелестова);

здійснено аналіз рівня тривожності випускників початкової школи на початок навчання в основній школі, який виявив причини шкільної дезадаптації (О. В. Барановська); кількісний та якісний аналіз запитань та завдань підручників з української мови та читання для початкової школи (Л. В. Шелестова, О. В. Барановська); аналіз новоутворень, можливостей та перспектив традиційного підручника для початкової школи в умовах змішаного навчання (Л. В. Шелестова, О. В. Барановська); аналіз основних проблем учителів з варіативного використання форм організації навчальної діяльності учнів (О. В. Барановська);

узагальнено результати аналізу педагогічної, психологічної, філософської, соціологічної літератури з проблеми дослідження, державних документів, чинних навчальних програм, підручників і посібників тощо (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, Р. А. Попов, С. В. Алексеєва, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, І. І. Доброскок, О. В. Барановська, О. П. Кравчук); проаналізовано та узагальнено досвід впровадження змішаного навчання у початковій ланці освіти (О. В. Барановська, Л. В. Шелестова); основні детермінанти індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в профільній старшій школі (С. В. Алексеєва);

з'ясовано вимоги до формування наскрізних умінь учнів початкової школи (О. В. Барановська, Л. В. Шелестова); з'ясовано сутність поняття наскрізного уміння читати з розумінням (Л. В. Шелестова, О. В. Барановська); з'ясовано сутність понять уміння висловлювати власну думку усно та письмово, уміння розв'язувати проблеми, уміння конструктивно керувати емоціями (О. В. Барановська); структурні елементи поняття «уміння читати з розумінням», серед яких: розуміння фактичного

змісту; розуміння підтексту (сми́слів); власне ставлення до прочитаного (Л. В. Шелестова); структурні елементи понять уміння читати з розумінням, уміння висловлювати власну думку усно та письмово, уміння розв'язувати проблеми, уміння конструктивно керувати емоціями (О. В. Барановська); з'ясовано особливості навчального процесу за умов використання змішаної форми навчання у початковій школі (О. В. Барановська, Л. В. Шелестова); психотип сучасних «цифрових» учнів, які адаптовані до віртуальної реальності, з абсолютно новим типом мислення, мультизадачністю, короткою концентрацією уваги, для яких важлива персоналізація та простота у комунікації (С. В. Алексеєва);

досліджено як дидактичну проблему стан індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, Р. А. Попов, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська);

уточнено сутність поняття індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (О. В. Малихін, Н. О. Арістова, О. М. Топузов, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська);

систематизовано сучасні наукові підходи до вивчення проблеми індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти та визначено основні напрями її дослідження (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, С. В. Алексеєва, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська). Визначено методологію дослідження (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова);

виокремлено тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (О. В. Малихін, Н. О. Арістова, О. М. Топузов, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська); основні тенденції модернізації навчального процесу в умовах змішаного навчання (О. В. Барановська); переваги та недоліки дистанційного (змішаного) навчання (О. В. Барановська, Л. В. Шелестова);

визначено дидактичний потенціал індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти щодо забезпечення якості освіти у початковій, базовій та старшій профільній школі (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, С. В. Алексеєва, Л. В. Шелестова, І. І. Доброскок, О. В. Барановська, О. П. Кравчук); особливості організації дистанційної форми навчання в умовах пандемії та особливості змішаного навчання як результату поєднання очної та дистанційної форм організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, С. В. Алексеєва, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, І. І. Доброскок, О. В. Барановська, О. П. Кравчук); структуру готовності педагогів до реалізації індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації

освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (О. В. Малихін, Н. О. Арістова, О. М. Топузов, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська);

здійснюється збір емпіричних даних щодо індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти України (О. В. Малихін, Н. О. Арістова, О. М. Топузов, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська, О. П. Кравчук, С. В. Алексеєва); робота над створенням діагностувального інструментарію для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020) (О. В. Малихін, Н. О. Арістова, О. М. Топузов, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська, О. П. Кравчук, С. В. Алексеєва);

досліджено зміни основних підходів до структури та методичного апарату підручника в історичному ракурсі (О. В. Барановська); переваги, проблеми та перспективні напрями розвитку підручників нового типу в умовах змішаного навчання (О. В. Малихін, О. М. Топузов, Н. О. Арістова, С. В. Алексеєва, В. І. Кизенко, Л. В. Шелестова, О. В. Барановська); сучасний стан поняття «форми організації навчальної діяльності учнів», особливості адаптації їх в умовах змішаного навчання в початковій школі (3-4 класи) (О. В. Барановська); проблему взаємодії учнів, учителів та батьків в початкових класах (О. В. Барановська);

доведено ефективність застосування групових та парних форм організації навчальної діяльності учнів ефективність навчання в складі малих груп (О. В. Барановська); ефективність нової структури підручників в умовах змішаного та дистанційного навчання (О. В. Барановська); необхідність спеціальної підготовки педагогів до реалізації індивідуалізації навчання;

Теоретико-моделювальний етап

Завдання етапу:

1) обґрунтувати дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;

2) розробити дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;

3) підготувати рукописи розділів до колективної монографії «Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти»;

4) підготувати рукописи параграфів до методичних посібників: «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі»;

5) підготувати матеріали до рукопису методичних рекомендацій

«Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час»;

б) підготувати аналітичні матеріали «Дидактичні особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану».

Для реалізації основних завдань НД застосовувалися такі **методи дослідження:**

- *теоретичні:*

аналіз і синтез змістових компонентів нормативно-правової бази функціонування й розвитку системи освіти, психологічної, педагогічної і методичної літератури, дисертаційних праць, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в різних ланках освіти; теоретичне моделювання і прогностика;

- *емпіричні:*

обсерваційні (педагогічне спостереження); експериментальні (педагогічний експеримент у логічній послідовності його констатувального, формувального, контрольного етапів);

праксиметричні (вивчення, аналіз й узагальнення масової практики навчання в закладах загальної середньої освіти, результатів діяльності учнів);

психодіагностичні (констатувальні зрізи, анкетування, бесіди, інтерв'ювання, опитування, виконання діагностувальних завдань);

моніторинг накопичуваних даних науково-соціальної взаємодії засобами веб-сайту відділу дидактики, Форуму відділу дидактики, сторінки відділу і його наукових співробітників у Facebook, їх аналіз та узагальнення);

- *статистичний аналіз даних:* застосування методів математичної статистики у процесі опрацювання емпіричних даних; порівняння результатів кількісного й якісного аналізу здобутих даних, ранжування здобутої інформації та ін.

Протягом теоретико-моделювального етапу науковцями відділу дидактики отримано такі результати:

вперше на теоретико-методологічному рівні обґрунтовано дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, зокрема: для початкової школи (Шелестова Л. В., Барановська О. В.); для середньої школи (Малихін О. В., Алексеєва С. В., Топузов О. М.); для профільної школи (Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексеєва С. В., Топузов О. М.). Дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти розуміємо у двох вимірах: загальнонауковому та конкретизованому практико-орієнтованому. Загальнонауковий вимір – концепція, методологія та дидактичні умови. Конкретизований практико-орієнтований вимір – науково обґрунтовані на теоретико-методологічному рівні узагальнені засадничі положення щодо визначення методологічних підходів, принципів, форм організації, методів,

прийомів і засобів навчання, які забезпечують його індивідуалізацію з позицій урахування діагностованих індивідуально-психологічних й індивідуально-типологічних особливостей учнів та специфіки змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, що уможливило розроблення відповідних ефективних дидактичних моделей і технологій навчання, реалізація яких в освітньому процесі сприятиме підвищенню ефективності формування ключових і предметних компетентностей та наскрізних умінь учнів (у початковій школі, базовій середній школі та старшій профільній школі);

вивчено й узагальнено особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах непередбачуваних глобальних впливів (пандемія, воєнний стан): для початкової школи (Шелестова Л. В., Барановська О. В.); для базової школи (Алексєєва С. В., Топузов О. М., Кизенко В. І., Кравчук О. П.); для профільної школи (Малихін О. В., Арістова Н. О., Доброскок І. І., Алексєєва С. В.);

уточнено понятійно-категоріальний апарат з проблеми дослідження (наукові співробітники відділу);

узагальнено та систематизовано виявлені тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти (у початковій школі (Шелестова Л. В., Барановська О. В.), базовій (Алексєєва С. В., Топузов О. М.) та старшій профільній (Малихін О. В., Арістова Н. О., Топузов О. М., Алексєєва С. В.);

визначено теоретичні і методичні засади проектування дидактичних моделей індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти: для початкової школи (Шелестова Л. В., Барановська О. В.); для середньої школи (Алексєєва С. В., Топузов О. М.); для профільної школи (Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексєєва С. В.);

розроблено технології формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів закладів загальної середньої освіти: для початкової школи (Шелестова Л. В., Барановська О. В.); для середньої школи (Алексєєва С. В., Топузов О. М.); для профільної школи (Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексєєва С. В.);

вивчено: зарубіжний досвід з проблеми індивідуалізації навчання в історичному ракурсі (наукові співробітники відділу);

з'ясовано: дидактичний потенціал реалізації індивідуального підходу до навчання в умовах змішаної форми організації навчального процесу: особливості навчального контенту, специфіка організації та реалізації навчально-пізнавальної діяльності, оцінювання навчальних результатів тощо; взаємозв'язки в понятійному полі проблеми індивідуалізації навчання, зокрема між індивідуальною освітньою програмою, індивідуальною освітньою траєкторією, індивідуальним освітнім маршрутом, індивідуальною траєкторією розвитку, індивідуальною траєкторією навчання; індивідуально-

типологічні особливості учнів як основи для здійснення індивідуалізації навчання (висвітлено в методичних рекомендаціях та ряді матеріалів та тез); *визначено* тенденції індивідуалізації навчання в початковій школі в умовах воєнного стану; теоретико-методологічні засади індивідуалізації навчання в початковій школі (наукові співробітники відділу);

створено й удосконалено опитувальник для проведення аналітико-діагностувальних зрізів щодо вивчення стану індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти;

розроблено та опубліковано методичні рекомендації щодо реалізації індивідуального підходу до навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу; дібрано та описано методи діагностики індивідуальних особливостей світорозуміння учнів початкової школи, зокрема про когнітивний компонент, емоційно-ціннісний та діяльнісний; проаналізовано методи дослідження індивідуальних особливостей учнів початкової школи та можливості виділення їх типів на основі пізнавальних, емоційних та вольових виявів поведінки;

розроблено методичні рекомендації щодо змішаного навчання в початковій школі;

уточнено сутність поняття індивідуалізація навчання в умовах змішаної та дистанційної форм організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти;

проаналізовано: проблему забезпечення психологічної складової індивідуалізації навчання в умовах змішаного навчання та в умовах війни; проблему адаптації змішаного навчання до потреб учнів різних вікових категорій;

досліджується ефективність технології цілеспрямованого формування наскрізних умінь як засобу компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану (у тому числі – розвиток в учнів початкової школи наскрізного уміння читати з розумінням в умовах війни); дидактичні особливості організації освітнього процесу в початковій школі (3-4 класи) в умовах воєнного стану: трансформація форм організації навчальної діяльності учнів в нестабільних умовах; можливості і перспективи підручника для початкової школи як засобу компенсації освітніх втрат учнів в умовах воєнного стану та повоєнний час;

підготовлено рукописи розділів до колективної монографії «Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти»;

підготовлено рукописи параграфів до методичних посібників: «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі».

Узагальнювально-впроваджувальний етап

Завдання етапу:

1) Обґрунтування технологій розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи).

2) Створення діагностувального інструментарію для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), і виявлення дидактичного потенціалу індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку.

3) Підготовка рукописів до розділів колективної монографії та методичних посібників.

Експериментальна база – заклади загальної середньої освіти: Київська гімназія східних мов № 1; Авіакосмічний ліцей ім. І. Сікорського НАУ м. Києва; гімназія № 107 «Введенська»; гімназія № 237 м. Києва; гімназія № 290 м. Києва; ліцей «Універсум»; Славутицький ліцей (Київська обл.); Обласний науковий ліцей в м. Рівне; Калинівська ЗОШ I-III ступенів № 2; Плесецька ЗОШ I – III ступенів (Київська область); Хотівський академічний ліцей імені Левка Лук'яненка; Пісківська гуманітарна гімназія (Київська область); Київський ліцей № 157.

Протягом узагальнювально-впроваджувального етапу науковцями відділу дидактики отримано такі результати:

вперше: обґрунтовано технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи); створено діагностувальний інструментарій для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), і виявлено дидактичний потенціал індивідуалізації навчання щодо активації їхнього розвитку;

на *узагальнювально-впроваджувальному етапі* дослідження уточнено окремі аспекти щодо *теоретичного обґрунтування* дидактичних засад індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в профільній старшій школі, схарактеризовано методологічні засади та особливості організації навчання в профільній старшій школі. *Встановлено*, що навчання в профільній старшій школі дає підстави визначити методологічним концептом комплекс підходів, що забезпечують загальнонауковий та спеціально фаховий аспекти цього процесу, упроваджують ідею філософсько-соціологічних і психолого-педагогічних теорій розвитку особистості, що пов'язані з умовами глобалізації, швидкою зміною технологій, утвердження пріоритетів сталого розвитку суспільства;

обґрунтовано дидактичні умови, які визначають сукупність потенційно містких дидактичних ресурсів і вихідних положень, створення й реалізація яких буде сприяти вдосконаленню індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти. *Констатовано*, що цей процес забезпечується:

– створенням індивідуального освітнього простору на засадах

компетентнісного підходу та персоналізації;

– цілеспрямованою мотивацією та посиленням пізнавального інтересу учнів у навчанні за рахунок моделювання якісно нового типу візуалізації навчального матеріалу, як реальних, так і віртуальних об'єктів, процесів та явищ;

– забезпеченням гнучкості освітнього процесу за допомогою варіативності, зміни змісту і методів навчання, форм організації навчальних занять, поєднання різних методик навчання для учнів різного рівня підготовки;

– розробкою та реалізацією індивідуальних траєкторій навчання;

– педагогічним супровідом процесу самоактуалізації;

– організацією гнучкого управління навчальним процесом на основі здійснення педагогічної корекції і безперервного зворотного зв'язку.

розроблено дидактичну модель організації освітнього процесу у профільній старшій школі на засадах індивідуалізації в умовах змішаного навчання;

схарактеризовано дорожню карту побудови індивідуальної освітньої траєкторії у профільній старшій школі, що розкриває стратегічні завдання та заходи реалізації;

відпрацьовано технологію побудови індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної старшої школи, що забезпечує формування цілісної особистості, усебічно розвиненої, здатної до критичного мислення, з активною позицією та відповідальними рішеннями;

досліджено індивідуалізацію навчання як можливість подолання освітніх втрат у профільній старшій школі. *Запропоновано* різні підходи компенсації освітніх втрат в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення: корекційні програми, програми наверстування навчання, програми прискореної освіти, адаптаційні програми. *Конкретизовано* короткострокові і середньострокові заходи подолання освітніх втрат у профільній старшій школі;

з'ясовано індивідуально-типологічні особливості учнів як основи для здійснення індивідуалізації навчання (висвітлено в методичних рекомендаціях, методичному посібнику, ряді матеріалів та тез);

доопрацьовано понятійно-категоріальний апарат з проблеми дослідження (створено порівняльну таблицю визначень основних понять: «особистість»; «психологічна готовність до навчання»; «індивідуалізація психічного розвитку»; «індивідуалізація навчання»; «індивідуалізований підхід», «індивідуальний підхід», «індивідуалізоване навчання», «індивідуальне навчання», «індивідуальна освітня траєкторія», «індивідуальна траєкторія навчання», «індивідуальний освітній маршрут», «індивідуальна освітня програма», «диференціація навчання»; «технології індивідуалізації навчання»);

визначено основні складові поняття «готовність до навчання» (особистісна, інтелектуальна і соціально-психологічна);

визначено сутність, складові та особливості поняття «особистісна готовність дитини» (психофізіологічна, вольова, мотиваційна, емоційна та особистісно-оцінна);

проаналізовано основні види мотивів до навчання дітей молодшого шкільного віку: *навчально-пізнавальний мотив* (пізнавальні потреби дитини); *соціально-позиційний мотив* (розуміння суспільної необхідності навчання; пошук свого місця у взаєминах з оточуючими); *мотиваційно-ціннісний мотив* (розуміння необхідності навчатися, підпорядкування вимогам дорослих; важливість діяльності, її суспільна значимість); *ігровий мотив* (наявність елементів ігрової діяльності в навчальній сфері та їх співвідношення) та *оцінювальний мотив* (мотив здобуття високої оцінки, власний рейтинг в колективі);

визначено сутність, складові та особливості поняття «інтелектуальна готовність дитини» (рівень сформованості інтелектуальних умінь; зона найближчого розвитку дитини; словниковий запас, комунікативний складник; рівень читацьких (інформаційних) умінь учнів, наскрізні уміння; рівень наочно-образного мислення);

визначено сутність, складові та особливості поняття «соціально-психологічна готовність дитини» (соціалізація дитини, здатність до прийняття нової соціальної позиції; здатність управляти своєю поведінкою; світоглядні уявлення; вміння співпрацювати в колективі, будувати стосунки з друзями та однокласниками; взаємодія з батьками та в «трикутнику партнерства»);

визначено особливості психологічної складової індивідуалізації навчання в умовах дистанційного (змішаного) навчання (діагностування вчителем рівня тривожності дитини, ступеню прояву афективних станів під час війни);

визначено критерії готовності до навчання учнів 3-4-х класів: успішне засвоєння програмового матеріалу та сформованість наскрізних вмінь; відповідність важливих новоутворень дитини критеріям для учнів молодшого шкільного віку (довільності, рефлексії, складових процесу мислення тощо); ступінь адекватності взаємовідносин дитини із дорослими та однолітками;

визначено особливості діагностичних методик для роботи вчителя: практичний аспект (підбір, адаптація та застосування методик в практиці навчання учнів, їхня спрямованість та періодичність застосування);

систематизовано методики визначення готовності учнів початкових класів до навчання;

взроблено дидактичну модель індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти: *методологічний компонент* (тенденції індивідуалізації навчання в початковій школі в умовах змішаного навчання: тенденція гуманітаризації освіти; трансформація дидактичного компонента дистанційного (змішаного) навчання; варіативний підхід до змісту та технологій індивідуалізованого навчання; інформаційна (читацька)

компетентність як основний чинник ефективності змішаного навчання); *змістовий компонент* (інформаційна (читацька) компетентність учня, яка ґрунтується на сформованості наскрізних умінь учнів, зокрема, вміння читати з розумінням та вміння висловлювати власну думку усно та письмово); *процесуальний компонент* (технології індивідуалізованого навчання; наскрізні вміння учнів початкових класів, адаптовані до реалізації в нестабільному середовищі);

доведено ефективність технології цілеспрямованого формування наскрізних умінь як засобу компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану (в тому числі: розвиток в учнів початкової школи наскрізного вміння читати з розумінням в умовах війни);

доведено: реалізація принципів гнучкості, цілеспрямованості, мотивації в навчальному процесі дозволяють зменшити освітні втрати учнів початкової школи; мотивування учнів; відстеження особистих досягнень учнів, складання плану індивідуального розвитку, взаємодія в просторі «учень-учитель-батьки» допомагають навчатися в період нестабільної ситуації в суспільстві;

виявлено і схарактеризовано тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО, а саме: провідна тенденція трансформації – діджитальна зумовленість їх застосування в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО:

на рівні форм індивідуалізації навчання: активація використання індивідуалізованих цифровізованих навчальних матеріалів в умовах фронтальних навчальних занять; поглиблення диференціації індивідуалізованої самостійної роботи в класі та домашніх завдань; активне використання форми організації навчально-пізнавальної діяльності у форматі «перевернутий клас» / «перевернутий урок» (“flipped classroom” / “flipped lesson”); застосування різних форм консультацій / консультування;

на рівні методів індивідуалізації навчання: активація варіювання індивідуального, індивідуально-парного, індивідуально-групового та індивідуально-фронтального методів навчання; розширення можливостей застосування методу гейміфікації; інтеграція використання інтерактивних методів навчання під час очного та дистанційного навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу;

на рівні засобів індивідуалізації навчання: використання широкого спектру можливостей сучасних цифрових технологій, мережі Інтернет та штучного інтелекту на засадах урахування індивідуальних навчальних здібностей і потреб учнів, їхніх індивідуально-психологічних та індивідуально-типологічних особливостей;

створено діагностувальний інструментарій для вивчення рівня сформованості наскрізних умінь, визначених у Державному стандарті базової середньої освіти (2020), і виявити дидактичний потенціал індивідуалізації

навчання щодо активації їхнього розвитку;

підготовлено методичні рекомендації (для вчителів ЗЗСО) щодо розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня на основі реалізації психолого-дидактичного алгоритму урахування його індивідуально-типологічних особливостей;

конструктивно обґрунтовано технології розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учня (початкової школи, базової школи, профільної старшої школи);

розроблено, теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано дидактичні моделі індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в ЗЗСО.

ВИСНОВКИ

Відповідно до визначених завдань НД за темою «Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» на аналітико-інформаційному етапі дослідження було здійснено узагальнений аналіз наукової літератури з проблеми дослідження; розроблено концепцію та методологію дослідження; визначено структуру колективної монографії «Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти» та методичних посібників: «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі», опубліковано наукові статті, тези за темою дослідження.

Протягом теоретико-моделювального етапу дослідження науковцями відділу дидактики підготовлено рукописи параграфів до розділів колективної монографії «Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти», методичних посібників «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі», «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі», методичних рекомендацій «Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час», аналітичних матеріалів «Дидактичні особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану», опубліковано наукові статті, тези за темою дослідження.

На узагальнювально-впроваджувальному етапі підготовлено заключний науковий звіт; рукописи колективної монографії «Теорія і практика індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти» та методичних посібників: «Індивідуалізація навчання в умовах початкової освіти», «Індивідуалізація навчання в умовах базової середньої освіти», «Індивідуалізація навчання в умовах профільної середньої освіти», аналітичних матеріалів «Дидактичні особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану»; опубліковано методичні рекомендації «Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час» та наукові статті, матеріали конференцій, тези за темою дослідження.

СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ НД

За звітний період опубліковано понад **121** наукову працю з теми дослідження: статті у виданнях, що входять до наукометричних баз даних **Scopus та/або Web of Science** – **9**; у виданнях, що належать до Переліку наукових фахових видань України – **16**; статті в інших виданнях – **2**; навчальна продукція – **5**; дисертації – **1**; збірники матеріалів конференцій – **2**; тези та матеріали конференцій – **85**.

ПРОДУКЦІЯ, ПІДГОТОВЛЕНА ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИКОНАННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Малихін О. В., Арістова Н. О., Алексєєва С. В. Індивідуалізація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнний час : методичні рекомендації. Київ : Інститут педагогіки НАПН України. 2023. 53 с. URL: <https://undip.org.ua/library/indyvidualizatsiia-navchannia-iaak-zasib-kompensatsiiosvitnikh-vtrat-uchniv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-povoiennyu-chas-metodychni-rekomendatsii/>

За результатами виконання наукового дослідження підготовлено рукописи:

2. *колективної монографії* «Теорія і практика індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти»;
3. *методичного посібника* «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у початковій школі»;
4. *методичного посібника* «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі»;
5. *методичного посібника* «Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у профільній старшій школі»;
6. *аналітичних матеріалів* «Дидактичні особливості організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану».

ПУБЛІКАЦІЇ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

2021 рік ДИСЕРТАЦІЇ – 1

1. Кизенко В. І. Теоретико-методологічні засади проєктування змісту варіативного навчання у закладах загальної середньої освіти: дис. ... д-ра. пед. наук: 13.00.09. Київ, 2021. 588 с.

СТАТТІ – 5

Статті, індексовані у Scopus і Web of Science Core Collection – 1

1. Lokshyna Olena, Topuzov Oleg. COVID-19 and education in Ukraine: Responses from the authorities and opinions of educators. Perspectives in Education, Vol. 39 No. 1 (2021): COVID-19 special issue: Opportunity to rethink and restructure

education in the world / COVID-19 and the impact on basic and special education. P. 207-230. DOI <https://doi.org/10.18820/2519593X/pie.v39.i1.13>

Статті, внесені до переліку наукових фахових видань України – 3

1. Алексеева С. Технологія формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної школи. Перспективи та інновації науки (Серія Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина») . 2021. № 5(5) 2021. URI: <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/730>
2. Барановська О. В. Формування наскрізних умінь третьокласників за допомогою методичного апарату підручника / Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / [ред. кол.; голов. ред. — О.М.Топузов]. — К.: Педагогічна думка, 2021. — Вип. 26. — 272 с.— С. 18–32. [0,85]. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726217>
3. Топузов О.М., Малихін О. В., Арістова Н. О. Формування гендерної культури як основа реалізації індивідуального потенціалу розвитку старшокласників. Український педагогічний журнал. 2021. № 3. С. 5–12. 0,8 д. а. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/727940/>

Статті в інших виданнях – 1

1. Алексеева С. Індивідуальна освітня траєкторія: від побудови до реалізації. Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент : зб. наук. пр. / Арт академія сучасного мистецтва ім. С. Далі, Інститут ПТО НАПН України Київ : Вид-во ТОВ «ТОНАР», 2021. Вип. 17. (Серія: Педагогічні науки). URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730035>

МАТЕРІАЛИ І ТЕЗИ КОНФЕРЕНЦІЙ, ФОРУМІВ, КРУГЛИХ СТОЛІВ ТОЩО – 30

1. Алексеева С. Індивідуалізація навчання: суть, шляхи реалізації. International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»: conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 1. Riga, Latvia : «Baltija Publishing». pp.136-139. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-34>
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728627>
URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/104/2688/5806-1>
2. Алексеева С. В. Дидактичні засади індивідуалізація навчання в профільній школі / Зміст і технології шкільної освіти» за результатами наукових досліджень співробітників, докторантів, аспірантів, здобувачів, вчителів-експериментаторів Інституту педагогіки НАПН України за 2021 рік. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/Anotovani_2021.pdf
3. Алексеева С. Індивідуалізація навчання у закладах загальної освіти як педагогічна проблема. Scientific Collection «InterConf», (42): with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Theory and Practice of Science: Key Aspects» (February 19-20, 2021). Rome, Italy: Dana, 2021. Pp. 290-296. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2021.026>
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724261>
(URL: <https://interconf.top/documents/2021.02.19-20.pdf>)

4. Алексеева С. Індивідуалізація навчання: принципи побудови, методи і форми реалізації. Scientific practice: modern and classical research methods. Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the I International Scientific and Practical Conference (Vol. 2), Boston, February 26, 2021. Boston-Vinnitsia: Primedia eLaunch & European Scientific Platform, 2021 pp.142-145. <https://doi.org/10.36074/logos-26.02.2021.v2.41>, (URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/issue/view/26.02.2021/459>) ; URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727975>
5. Алексеева С. Методологічний аспект формування індивідуальної освітньої траєкторії учня початкової школи. Диференціація роботи учнів початкової школи з навчальними текстами: від читання до текстотворення: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції, м. Київ, 20-21 квітня 2021 року (електронне видання). Київ – Харків: АССА. С. 5 – 9. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/ZBIRNYK-MATER-KONF-Dyferents.pdf> ; URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728623>
6. Алексеева С. Методологічний аспект формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів початкової школи / Диференціація роботи учнів початкової школи з навчальними текстами: від читання до текстотворення: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, м. Київ, 20-21 квітня 2021 року (електронне видання) / за наук. ред. докт. пед. н., проф. О. В. Малихіна, канд. пед. н., старш. наук. співр. Л. М. Шевчук. Київ – Харків: АССА. 119 с. С. 5-9. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/728623/1/%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20\(1\).pdf](https://lib.iitta.gov.ua/728623/1/%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B5%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20_%D0%A2%D0%B5%D0%B7%D0%B8%20(1).pdf)
7. Алексеева С. Нетрадиційне навчання нового покоління дітей (покоління діджиталізації). Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта - 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації: матеріали V Міжнародної наук.- практ. конференції (Київ, 27– 28 травня 2021 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. Локшиної. - Тернопіль : Крок, 2021. С.196-199. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-322> URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727591> https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/Comparative_2021_w.pdf9.
8. Арістова Н. О. Дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти: методологія дослідження / Зміст і технології шкільної освіти» за результатами наукових досліджень співробітників, докторантів, аспірантів, здобувачів, вчителів-експериментаторів Інституту педагогіки НАПН України за 2021 рік. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733986/1/Anotovani-rezultaty-za-2022-rik-2.pdf>
9. Барановська О. В. Сучасні підходи до індивідуалізації навчання в початковій школі в умовах змішаної форми організації освітнього процесу / Зміст і технології шкільної освіти» за результатами наукових досліджень співробітників, докторантів, аспірантів, здобувачів, вчителів-

- експериментаторів Інституту педагогіки НАПН України за 2021 рік.
URI: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/Anotovani_2021.pdf
10. Барановська О. В. Індивідуалізація навчання як психолого-педагогічна проблема / Стан освітнього процесу в умовах викликів сьогодення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Дніпро, 12 лютого 2021 р). Дніпро : Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. – 170 с. – С. 9–11. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724085>
 11. Барановська О. В. Індивідуалізація навчання: здобутки, труднощі, перспективи / Innovative technologies in science and education. Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference. Jerusalem, Israel 2021. – Pp.159-164. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724265>
 12. Барановська О. В. Особливості форм організації навчальної діяльності учнів початкових класів в умовах змішаного навчання // Topical issues of modern science, society and education. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kharkiv, Ukraine. 2021. Pp. 404-410. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-8-10-avgusta-2021-goda-harkov-ukraina-arhiv/>.
URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726229>
 13. Барановська О. В. Проблеми та перспективи трансформації форм організації навчальної діяльності учнів в умовах змішаного навчання // Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2021. Pp. 119-125 [0,2]. URL: <https://sci-conf.com.ua/iv-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-scientific-research-achievements-innovations-and-development-prospects-25-27-sentyabrya-2021-goda-berlin-germaniya-arhiv/> URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727280>
 14. Барановська О. В. Трансформація форм організації навчальної діяльності учнів в умовах змішаного навчання / Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21-22 вересня 2021 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 247 с. С. 85-88. URI: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/72800111>.
 15. Барановська О. В. Формування наскрізних умінь учнів 3-4 класів (за результатами аналізу підручників української мови та читання третього класу) / Проблеми сучасного підручника: ключові компетентності та предметні навички: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет конференції (електронне наукове видання), 20-21 травня 2021 р. Київ.: Педагогічна думка, 2021. – с. 13-15
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726043>
 16. Барановська О. Формування наскрізних умінь учнів 3-4 класів/ Диференціація роботи учнів початкової школи з навчальними текстами: від читання до текстотворення: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-

- практичної онлайн-конференції, м. Київ, 20-21 квітня 2021 року (електронне видання) / за наук. ред. докт. пед. н., проф. О. В. Малихіна, канд. пед. н., старш. наук. співр. Л. М. Шевчук. Київ – Харків: АССА. 119 с. С. 9- URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729259/>
17. Кравчук О. П. Деякі Особливості розроблення проблематики індивідуалізації навчання в умовах змішаного навчання / Зміст і технології шкільної освіти» за результатами наукових досліджень співробітників, докторантів, аспірантів, здобувачів, вчителів-експериментаторів Інституту педагогіки НАПН України за 2021 рік. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/01/Anotovani_2021.pdf
18. Кравчук О. П. Робоче поняття «змішане навчання» / Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21-22 вересня 2021 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 247 с. С. 94-95. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Zbirnyk-Svit-dydaktyky-sayt.pdf>
19. Малихін О. В. Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти: Аналітико-інформаційний етап / Зміст і технології шкільної освіти» за результатами наукових досліджень співробітників, докторантів, аспірантів, здобувачів, вчителів-експериментаторів Інституту педагогіки НАПН України за 2021 рік. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733986/1/Anotovani-rezultaty-za-2022-rik-2.pdf>
20. Малихін О. Освітній процес у початковій школі: сучасні виклики Диференціація роботи учнів початкової школи з навчальними текстами: від читання до текстотворення: зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції, м. Київ, 20-21 квітня 2021 року (електронне видання) / за наук. ред. докт. пед. н., проф. О. В. Малихіна, канд. пед. н., старш. наук. співр. Л. М. Шевчук. Київ – Харків: АССА. 119 с. С. 60-66 URL: <https://undip.org.ua/library/dyferentsiatsiia-roboty-uchniv-pochatkovoi-shkoly-z-navchalnymy-tekstamy-vid-chytannia-do-tekstotvorennia-zb-materialiv-vseukrainskoi-naukovo-praktychnoi-onlayn-konferentsii-zbirnyk-materialiv-vseukr/>
21. Топузов О. М. Теоретико-методологічні основи вивчення проблеми індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти / Зміст і технології шкільної освіти» за результатами наукових досліджень співробітників, докторантів, аспірантів, здобувачів, вчителів-експериментаторів Інституту педагогіки НАПН України за 2021 рік. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733986/1/Anotovani-rezultaty-za-2022-rik-2.pdf>
22. Топузов О. М., Засекіна Т. М. Науково-методичний супровід нової української школи. Вісник Національної академії педагогічних наук України. Том 3 №2 (2021) DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-17-13> URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/200>

23. Шелестова Л. В. Готовність учителів до індивідуалізації навчання. Innovative technologies in science and education. Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference. Jerusalem, Israel. 2021. Pp. 193-196. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724830/>
24. Шелестова Л. В. Дидактичні проблеми дистанційного навчання. The XXVIII International Science Conference «Trends in science and practice of today», June 01 – 04, 2021, Ankara, Turkey. 554 p. P. 305-308.– 0,25 д.а. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6778>
25. Шелестова Л. В. До питання готовності учителів до індивідуалізації навчання. Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том X: Ефекти участі в розвитку науки та освіти на відстані/ [Ред.: Я. Ѓжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін –Ужгород –Херсон: Посвіт, 2021. 350 с. С 188-191. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724833/>
26. Шелестова Л. В. Змішана форма організації навчання у сучасній школі. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21-22 вересня 2021 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 247 с. С. 125 – 127. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/18988/3/Zbirnyk-Svit-dydaktyky_P189-192.pdf
27. Шелестова Л. В. Змішане навчання як форма організації спільної діяльності учителя й учнів. Scientific Collection «InterConf», (72): with the Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference «Scientific Community: Interdisciplinary Research» (August 26-28, 2021). Hamburg, Germany: Busse Verlag GmbH, 2021. 479 p. С. 190 – 194. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/727289/>
28. Шелестова Л. В. Переваги й недоліки змішаного навчання у початковій школі. Modern trends in development science and practice. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference. Varna, Bulgaria. 2021. Pp. 488-491. 0,2 д.а. URL: <https://isg-konf.com>. <https://isg-konf.com/uk/modern-trends-in-development-science-and-practice-ua/> Available at : DOI: 10.46299/ISG.2021.II.VII.
29. Шелестова Л. В. Становлення індивідуальності учня в умовах змішаного навчання / Зміст і технології шкільної освіти» за результатами наукових досліджень співробітників, докторантів, аспірантів, здобувачів, вчителів-експериментаторів Інституту педагогіки НАПН України за 2021 рік. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/anotovani_2020_.pdf
30. Шелестова Л. В. Формування наскрізних умінь в учнів початкової школи засобами підручників з української мови та читання Доповідь ПСП, 21.05.2021. 0,3 д.а. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/sayt_psp_dopovidi.pdf-22.pdf

НАВЧАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ-3

Навчальні посібники (навчально-методичні, навчально-наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити)

Навчальні й навчально-методичні посібники, практикуми – 1

1. Реалізація технологій профільного навчання у закладах загальної середньої освіти: методичний посібник. О. В. Маліхін, Н. О. Арістова, Л. В. Шелестова, В. І. Кизенко, О. П. Кравчук, С. Е. Кравчук, О. В. Черноус. Київ: Конві Прінт, 2021. 196 с.
URL: [https://lib.iitta.gov.ua/730444/1/Realizatsiia_tekhnolohiy%20\(1\).pdf](https://lib.iitta.gov.ua/730444/1/Realizatsiia_tekhnolohiy%20(1).pdf)

Програми, методичні рекомендації – 2

1. Барановська О. В. Змішане навчання у початковій школі: нові форми взаємодії: Методичні рекомендації. – Київ: «Фенікс», 2021. – 64 с. [2,9 д.а.]. ISBN 978-966-136-880-3

URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729011/1/Baranovska%20metodichka%202021.pdf>

2. Малихін О. В. (у співавторстві) Програма підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Диференціація роботи учнів початкової школи з навчальними текстами: від читання до текстотворення» за спеціальністю «013. Початкова освіта».

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ -1

1. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 21-22 вересня 2021 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2021. 247 с.
URL: <https://undip.org.ua/library/svit-dydaktyky-dydaktyka-v-suchasnomu-sviti-zbirnyk-materialiv/>

2022 рік

СТАТТІ-14

Статті, індексовані у Scopus i Web of Science Core Colection – 5

1. Malykhin, O., Aristova, N., & Kalinina, L. (2022). Schoolteachers-Parents Interactions Amid Distance and Blended Learning: Two-Year Experience of Overcoming Negative Influences of Covid-19. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 454–464. doi: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6858>
URL: https://lib.iitta.gov.ua/734087/1/2022_SCHOOLTEACHERS-PARENTS%20INTERACTIONS%20AMID%20DISTANCE%20AND%20BLENDED%20LEARNING.pdf
2. Malykhin, O., Aristova, N., Bondarchuk, J. (2022). Providing Quality Education to School-Age Children in Times of War in Ukraine: A Netnographic Analysis. *The New Educational Review*, 69, 180–190. doi: <https://doi.org/10.15804/tner.2022.69.3.14> Available at URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/tner/202203/tner6914.pdf>

(індексується в базі Scopus).

3. Tetiana Melnychuk, Tamara Grubi, Svitlana Alieksieieva, Svitlana Maslich, Vitalii Lunov. Peculiarities of psychological assistance in overcoming the consequences of COVID-19: a resilience approach. *Neuropsychiatria i Neuropsychologia* 2022; 17, 1–2: 95–107. doi: <https://doi.org/10.5114/nan.2022.117960>
URL: <https://www.termedia.pl/Peculiarities-of-psychological-assistance-in-overcoming-the-consequences-of-COVID-19-a-resilience-approach,46,47440,1,1.html>
4. Topuzov, O., Malykhin, O., & Aristova, N. (2022). General Secondary Teachers' Views on Educational Process Amid the Covid-19 Pandemic: Two-Year Experience of Blended Learning. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 549–559. doi:<https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6841>
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734086/>
5. Topuzov, O., Malykhin, O., Aristova, N., Popov, R., & Zasyekina, T. (2022). Individualized Learning in the Context of Blended Mode of the Educational Process in Secondary School: Challenges and Expectations. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 560–571. doi: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6874>
URL: <https://journals.ru.lv/index.php/SIE/article/view/6874>

Статті, внесені до переліку наукових фахових видань України – 8

1. Алексєєва С. В. Актуальні проблеми дидактики в умовах інформатизації освіти: індивідуалізація навчання. Електронний журнал «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Техніка», Серія «Фізико-математичні науки»). 2022. N 1(1) 2022. С. 18–27. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730415>;
<http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/1169/1166>
2. Алексєєва С. Сучасні аспекти індивідуалізації навчання у закладах загальної середньої освіти в умовах інформатизації. *Педагогічні науки: теорія та практика*. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. № 1 (40). С. 11–16. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730650>.
3. Алексєєва С., Арістова Н., Малихін О., Попов Р. Дидактичні форми організації освітнього процесу сучасного закладу освіти. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Педагогіка» No 1(1). 2022. С. 339–348.
URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/2138>
4. Барановська О. В. Індивідуалізація та диференціація навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів початкової школи. *Проблеми сучасного підручника*. Вип. 29. 2022.
URL: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/645>
5. Ліпчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації: робота з науково-пізнавальним текстом у початковій школі. *Молодь і ринок*, 2022, № 9–10 (207–208). С. 151–155.
URL: <http://ir.librarynmu.com/bitstream/123456789/8307/1/Infographics%20implemented.pdf>

6. Малихін О. В., Рогова В. Б. Сучасний підручник і його роль в умовах змішаного навчання. Проблеми сучасного підручника, 2022, Вип. 29.
URL: <https://ipvid.org.ua/index.php/psp/article/view/656>
7. Малихін О., Арістова Н., Рогова В. Мінімізація освітніх втрат учнів закладів загальної середньої освіти в умовах воєнного стану: змішане навчання. Український педагогічний журнал. 2022. № 3. С. 68–75. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-3-68-76>.
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/732123/>
8. Шелестова Л. В. Індивідуальна картина світу: типи, критерії та показники сформованості у дітей молодшого шкільного віку. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2022. № 2. С. 87–92.
URL: https://lib.iitta.gov.ua/737148/1/IOD_285__-87-92.pdf

Статті, опубліковані в інших виданнях - 1

1. Алексеева С. В. Теоретичні і методичні засади проектування моделей індивідуалізації навчання. Альманах науки. № 2(53). 2022. С. 17–20.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730030> URL: <http://almanah.ltd.ua/index.htm>

Матеріали і тези конференцій, форумів, круглих столів тощо – 26

1. Zahorulko M. O. Methodological Recommendations of the Ministry of Education and Science of Ukraine on the Organization of the Educational Process in Schools in the 2022/2023 Academic Year. Збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «НАУКОВА МОЛОДЬ – 2022», 15 листопада 2022 року м. Київ, Рада молодих вчених НАН України.
URL: <https://kdukraine.com/en/metodichna-pidtrimka/methodological-recommendations-on-the-organization-of-the-educational-process-in-schools-in-the-2022-2023-academic-year/>
2. Алексеева С. В. Дидактичні умови індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти. I International Scientific and Practical Conference Scientific progressive methods and tools held on June 16–18, 2022 in Riga, Latvia (<https://interconf.top>)
URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/interconf/article/view/9305>
3. Алексеева С. В. Людиноцентризм як освітня домінанта індивідуалізації сучасного навчання. Scientific Collection «InterConf», (109): with the Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference «Concepts for the Development of Society’s Scientific Potential» (May 19–20, 2022). Prague, Czech Republic: Author-publishers miscellaneous, 2022. P. 127–134.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730530https://interconf.top/documents/2022.05.19-20.pdf>
4. Алексеева С. В. Професійний вектор індивідуалізації навчання в профільній старшій школі. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XVIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ; Тарту, 07 лютого 2022 р. Київ; Тарту: ГО «ВАДНД», 2022. С. 212–217. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729934>
5. Алексеева С. Організація освітнього процесу в старшій профільній школі в умовах непередбачуваних глобальних впливів. Scientific Collection

- «InterConf», (114): with the Proceedings of the 10 rth International Scientific and Practical Conference «International Forum: Problems and Scientific Solutions» (June 26- 28, 2022). Melbourne, Australia: CSIRO Publishing House, 2022. С. 102–108. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731128>
6. Барановська О. В. Індивідуалізація навчання: термінологічний аналіз / Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XIII: Утилітарна цінність наукових досліджень / [Ред. Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін–Ужгород–Перемишль–Херсон: Посвіт, 2022. 258 с. С. 70-72. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732689>
 7. Барановська О. В. Організація групової роботи на основі запитань та завдань підручника як спосіб компенсації освітніх втрат учнів початкової школи. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу : збірник тез доповідей / [ред. кол.; голов. ред. – О.М.Топузов]. [Електронне видання] – Київ : Педагогічна думка, 2022. – 388 с. С. 76-79. <https://doi.org/10.32405/978-966-644-616-2-2022-390> URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732629>
 8. Барановська О. В. Забезпечення психологічної складової змішаного навчання / Традиції та новації у сфері педагогіки та психології: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 4–5 лютого 2022 р. – Київ:Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2022, 220 с., С. 9-12. [0,39]. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730142>
 9. Барановська О. В. Компетентнісний підхід як основа формування індивідуальної траєкторії розвитку дитини в нестабільному середовищі / Інновації в сучасній освіті: методологія, технології, ресурсне забезпечення, дидактичні та виховні аспекти. Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (20 травня 2022 р.). Ізмаїл): ВВ ІДГУ, 2022. С. 11-15. [0,59]. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731707>
 10. Барановська О. В. Можливості технологій індивідуалізованого навчання з компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану (початкова школа) // Modern research in world science. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference / SPC «Sci-conf.com.ua». Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 338-342. [0,48]. URL: <https://sci-conf.com.ua/vi-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-research-in-world-science-4-6-09-2022-lviv-ukrayina-arhiv/> URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731784>
 11. Барановська О. В. Особливості змішаного навчання в початковій школі. 3. Барановська О. В. Розвиток соціальної взаємодії учнів початкової школи засобами підручника / Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XII: Якісні дослідження для покращення життя людини / [Ред.: Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький]. Конін–Ужгород–Перемишль: Посвіт, 2022. 200 с., С. 38-40. [0,45]. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731355>
 12. Барановська О. В. Особливості змішаного навчання в початковій школі // VIII Міжнародна науково-практична конференція «Topical issues of modern science, society and education» 26-28 лютого 2022 р., Kharkiv, Ukraine. 2022.

- Рр. 405-410 [0,27]. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-topical-issues-of-modern-science-society-and-education-26-28-fevralya-2022-goda-harkov-ukraina-arhiv/>
URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730245>
13. Барановська О. В. Сучасні підходи до розвитку обдарованої особистості в педагогічній науці і практиці / Обдарованість: методи діагностики та специфіка моніторингу: матеріали Всеукраїнського науково-практичного онлайн-семінару (Київ, 30, 31 травня 2022 р.). – Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2022. – 572 с. – с. 22–28. [0,81].
URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731363>
 14. Барановська О. В. Технології індивідуалізованого навчання як засіб компенсації освітніх втрат учнів початкової школи / Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2022 рік. – Київ: Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка, 2022. С. 83–84.
URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733874>
 15. Липчевська І. Л. Візуалізація як складова дистанційної освіти у початковій школі. Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та бізнесі : матеріали VII Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 20–21 квіт. 2022 р. Київ, 2022. С. 104–105. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731536>.
 16. Липчевська І. Л. Формування в учнів вміння створювати візуалізацію «портрет» у першому циклі початкової школи. Integration of scientific and modern ideas into practice : The 8th International scientific and practical conference, м. Стокгольм, 15–18 листоп. 2022 р. Stockholm, 2022. С. 557–559.
URL: <https://isg-konf.com/uk/integration-of-scientific-and-modern-ideas-into-practice/>
 17. Липчевська І. Л. Формування візуальної грамотності учнів як складова компетентності сучасного вчителя початкової школи. Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи в контексті євроінтеграції : зб. матеріалів Міжнар. науково-практ. онлайн-конф., м. Івано-Франківськ, 18–20 трав. 2022 р. Івано-Франківськ, 2022. С. 97–100.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731786>.
 18. Малихін О. В., Липчевська І. Л. Візуалізація навчальної інформації як складова цифрових підручників для початкової школи. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу : зб. тез доп., м. Київ, 14 верес. 2022 р. Київ, 2022. С. 208–211.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732111/1/Text1.pdf>.
 19. Рогоза В. В. Витоки впровадження STEM освіттив Україні. Матеріали 8-ї Міжнародної науково-практичної конференції “Modern research in world science” (October 29-31, 2022) SPC “Sci-conf.com.ua”, Львів, С. 512–515.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/view/subjects/37=2E02.html>
 20. Рогоза В. В. Реалізація STEM-освіти в умовах сучасної школи. Зміст і технології шкільної освіти: матеріали звітної науково-практичної конференції Інституту педагогіки НАПН України. (15.12.2022, Київ). Київ: Педагогічна думка, 2022. С.

URL: <https://undip.org.ua/announce/realizatsiia-stem-osvity-v-umovakh-suchasnoi-shkoly/>

21. Шелестова Л. В. Діагностика індивідуальних особливостей світорозуміння учнів початкової школи. Problems of science and practice, tasks and ways to solve them. Proceedings of the XX International Scientific and Practical Conference. Warsaw, Poland. 2022. Pp. 577–582. URL: <https://isg-konf.com/problems-of-science-and-practice-tasks-and-ways-to-solve-them-two/>
22. Шелестова Л. В. Індивідуалізація навчання як пріоритетний напрямок сучасної освіти. Modern problems in science. Proceedings of the XIX International Scientific and Practical Conference. Vancouver, Canada. 2022. Pp. 585–588. URL: <https://isg-konf.com/modern-problems-in-science-two/>
23. Шелестова Л. В. Індивідуалізація навчання: аналіз трактовок понять. Problems of science and practice, tasks and ways to solve them. Proceedings of the XXVI International Scientific and Practical Conference. Helsinki, Finland. 2022. P. 268–271. URL: <https://isg-konf.com/problems-of-science-and-practice-tasks-and-ways-to-solve-them-2/>
24. Шелестова Л. В. Індивідуальний підхід до коригування навчальних досягнень молодших школярів в умовах змішаного навчання. Study of world opinion regarding the development of science. Proceedings of the IX International Scientific and Practical Conference. Prague, Czech Republic. 2022. Pp. 473–477. URL: https://web.archive.org/web/20221201020650id_/https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2022/11/Study-of-world-opinion-regarding-the-development-of-science.pdf
25. Шелестова Л. В. Метод спостереження у дослідженні індивідуальних особливостей нервової системи молодших школярів. Theoretical and science bases of actual tasks. Proceedings of the XXIII International Scientific and Practical Conference. Lisbon, Portugal. 2022. P. 431–438. URL: <https://isg-konf.com/theoretical-and-science-bases-of-actual-tasks-two/>
26. Шелестова Л. В. Підручник як засіб формування наскрізних умінь молодших школярів. V Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція Реалізація в дошкільній та початковій освіті принципів демократії: зваженість, обізнаність, досвід. 15 вересня 2022, м. Київ URL: <http://conf.kubg.edu.ua/index.php/courses/rdpopd/schedConf/presentations#.YuxwXXbP1Pa>

2023 рік

СТАТТІ-10

Статті, індексовані у Scopus і Web of Science Core Colection – 3

1. Kaupuzs A., Malykhin O., Aristova N., Kalvans E. & Orska R. (2023). Educators' feedback on website "overcoming stress and anxiety together: teachers – schoolchildren – parents". Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, 1, 564–574. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7089> (Web of Science) URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737060/>

2. Malykhin O., Kaupuzs A., Aristova N., Orska R., & Kalvans E. (2023). Anxiety among school-age children in war-affected areas in Ukraine and ways to reduce it: parents' views. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 553–563. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7088> (Web of Science) URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737057/>
3. Malykhin, O., Aristova, N., Dichek, N., & Zahorulko, M. (2023). Language Policy And School Education As Main Factors Of Ukraine State Creation. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 516–527. DOI: <https://doi.org/10.17770/sie2023vol1.7082> (Web of Science)

Статті в наукових фахових видань України - 7

1. Алексеєва С. (2023) Цифрова компетентність: змістові доміанти та тенденції. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»)*. Випуск 9(27). Київ. 2023 С. 70-78. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735887> DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9\(27\)-70-78](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-9(27)-70-78)
2. Алексеєва С. (2023) Цифрова компетентність: стратегічні орієнтири та успішні практики. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка»)*. Випуск 10 (28). Київ. 2023. С. 45-55. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735896>, [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10\(28\)-45-55](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-10(28)-45-55)
3. Алексеєва С. В. (2023) Ключові компетентності середньої загальної освіти: компетентність у галузі природничих наук. *Проблеми сучасного підручника*. Вип. 30. С. 5-11. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2023-30-5-11>.
4. Алексеєва С. В. (2023). Особливості освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення: сучасні онлайн-ресурси. *Український Педагогічний журнал*, (1), 59–65. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-59-65> URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/645>
5. Малихін О., Арістова Н., Рогова В. (2023). Застосування онлайн-дошки Miro в закладах загальної середньої освіти в умовах змішаного навчання. *Український педагогічний журнал*, 1, 2023. С. 52-58. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-52-58> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734875/>
6. Топузов О. М., Головка М. В., Локшина О. І. Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 1. С.5–18. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-1-5-13> URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/640>
7. Шелестова Л. В. Навчальні втрати учнів в умовах війни: сутність, діагностика та шляхи подолання. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи. *Збірник наукових праць*. Випуск 1(30). 2023. С. 62 – 72. URL: http://pi.iiod.gov.ua/images/pdf/2023_1/9.pdf

Матеріали і тези конференцій, форумів, круглих столів тощо - 29

1. Zahorulko M. Using the Miro online whiteboard in the English lessons.

- Лінгвістичні та методологічні аспекти викладання іноземних мов професійного спрямування України: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 29-30 березня 2023 р. С. 25–26.*
URL: <https://khdafk.com.ua/wp-content/uploads/2023/06/zbirnyk-materialiv-ih-vseukrayinskoji-naukovo-praktychnoyi-konferencziyi-15.06.2023.pdf>
2. Алексеева С. Дидактичні засади індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану. VII Міжнародна науково-практична конференція «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2023: горизонти інновацій». 25 травня 2023 року м. Київ.
URL: <https://undip.org.ua/news/pedahohichna-komparatyvistyka-i-mizhnarodna-osvita-2023-horyzonty-innovatsiy-3/>
 3. Алексеева С. В. Освітні онлайн-платформи як сучасний інструмент індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Київ, 22-23 листопада 2022 р. Київ, 2023*
URL: <https://undip.org.ua/library/svit-dydaktyky-dydaktyka-v-suchasnomu-sviti-zbirnyk-materialiv/>
 4. Алексеева С. Індивідуалізація навчання як новація сучасної освіти: ідеї та погляди К. Д. Ушинського. Історія та філософія освіти в незалежній Україні: до 200-річчя від дня народження Костянтина Ушинського (1823-1871): зб. матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції / ред. кол.: Топузов О.М., Сисоєва С.О., Дічек Н.П.; 3 березня 2023 р., м. Київ., Інститут педагогіки НАПН України. [Електронне наукове видання]. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2023. С.148-151. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/Ushynskyy_zbirnyk.pdf
 5. Алексеева С. Індивідуальний підхід організації освітнього процесу закладів освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. *Методологія сучасних наукових досліджень : збірник наукових праць за результатами XIX Міжнародної науково-практичної конференції (23–24 лютого 2023 р., м. Харків). Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2023. С.257-260*
URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/e90fb38b-ea48-4ae6-b4a5-abb81a8b4645>
 6. Алексеева С. Нормативно-правове забезпечення базової середньої освіти: індивідуалізація навчання. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XXIX Міжнародної науково-практичної конференції. Теплице (Чехія): ГО «ВАДНД», 07 лютого 2023 р. С. 216-222* (URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-29.pdf>)
 7. Алексеева С. Сучасні цифрові технології в освіті: теорія і практика побудови індивідуальної освітньої траєкторії. *Теорія і практика використання інформаційних технологій в умовах цифрової трансформації освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 29 червня 2023 року м. Київ. Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 6-8.*
URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41423/materialy%20k>

onferentsii.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8. Арістова Н. О. Трикутник партнерства «учителі – учні – батьки»: долаємо стрес разом (за результатами українсько-латвійського проєкта «мережева система підтримки для педагогів, спрямована на зниження рівня тривожності в дітей у регіонах, що постраждали від війни») / Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 листопада 2022 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2023. С. 50–52. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734324/>
9. Арістова Н. О., Гусак Ю. А. Реалізація положень аксіологічного підходу до формування освітньої автономності учнів старшої школи / Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 листопада 2022 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. С. 3–5. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734339/>
10. Барановська О. В. Дидактичні можливості групової роботи в умовах змішаного навчання в початковій школі: виклики воєнного часу // Modern problems of science, education and society. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Kyiv, Ukraine. 2023. Pp. 430-435. URL: <https://sci-conf.com.ua/i-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-problems-of-science-education-and-society-26-28-03-2023-kiyiv-ukrayina-arhiv/> [0,28]. URI: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734645>
11. Барановська О. В. Дидактичні умови організації освітнього процесу в початковій школі в умовах воєнного стану // Modern research in world science. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference. SPC “Sci-conf.com.ua”. Lviv, Ukraine. 2023. Pp. 418-422. [0,24]. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-modern-research-in-world-science-26-28-02-2023-lviv-ukrayina-arhiv/>. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734437>
12. Барановська О. В. Проблема адаптації тематики текстів у підручниках для початкових класів та позакласному читанні до реалій воєнного часу. Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference. Florence, Italy. Pp. 164-168. [0,34]. URL: <https://eu-conf.com/events/information-and-its-impact-on-social-processes/> URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734696>
13. Барановська О. В. Технології індивідуалізованого навчання в умовах воєнного часу: завдання та особливості реалізації в початковій школі / Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід, перспективи : збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (20 квітня 2023 року, м. Запоріжжя) / за заг. ред. Л. О. Сущенко. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2023. – с. 29–31. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734987>

14. Барановська О. В. Інформаційні (читацькі) уміння учнів початкових класів: освітні втрати в реаліях війни / Теорія і практика використання інформаційних технологій в умовах цифрової трансформації освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 29 червня 2023 року, м. Київ. Упорядник: Твердохліб І. А. – Київ: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. – С. 200–203. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/41423/materialy%20konferentsii.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
15. Барановська О. В. Трансформація підходів до індивідуалізації навчання як засобу компенсації освітніх втрат учнів початкової школи в умовах воєнного стану / *Rozwój nowoczesnej edukacji nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom XIV: Wymiary zrównoważonego rozwoju w teorii i w praktyce* / [Red.: J.Grzesiak, I.Zymomrya, W.Ilnytskyj]. Konin –Użhorod–Przemyśl–Chersoń: Poswit, 2023. 182s. P. 44–46. [0,21]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/735163>
16. Барановська О. В. Уміння читати з розумінням: компенсація освітніх втрат учнів початкової школи в умовах воєнного часу / Зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 листопада 2022 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук професора О. Малихіна. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. С. 78-82. [0,33]. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734276>
17. Грищенко І. В., Арістова Н. О. Специфіка викладання іноземної мови в умовах воєнного стану / *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 листопада 2022 р.* / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2023. С. 52–55. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735164/>
18. Загорулько, М. (2023). Щодо питання використання штучного інтелекту в освіті. В *Multidisciplinary challenges in contemporary science: innovations and collaboration* (Poland) (с. 74–78). URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8637/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
19. Кравчук О. П. Два прості/непрості принципи педагогічного консультування. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Київ, 22-23 листопада 2022 р.* Київ, 2023. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Zbirnyk-Svit-dydaktyky-sayt.pdf>
20. Малихін О. В., Загорулько М.О. Онлайн-дошка тіро як засіб навчання у дистанційній та змішаній освіті / *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 листопада 2022 р.* / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних

- наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2023. С. 86–89. URL: <https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/Zbirnyk-Svit-dydaktyky-sayt.pdf>
21. Малихін О. В., Липчевська І. Л. Штучний інтелект як засіб цифровізації освіти. *Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу та повоєнного відновлення* : зб. тез доп., м. Київ, 26-27 жовт. 2023 р. Київ, 2023
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/view/year/2023.default.html>
22. Сакун В. С. Особливості формування підприємницької компетентності учнів старшої школи. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Київ, 22-23 листопада 2022 р. Київ, 2023
23. Шелестова Л. В. Врахування вікових особливостей молодших школярів у процесі індивідуалізації навчання. Abstracts of X International Scientific and Practical Conference «Innovative ways of learning development». Varna, Bulgaria. 2023. Pp. 175-179. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/innovative-ways-of-learning-development/>
24. Шелестова Л. В. Індивідуальна освітня програма як засіб коригування рівня сформованості ключових компетентностей молодших школярів в умовах змішаного навчання. *Світ дидактики: дидактика в сучасному світі*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Київ, 22-23 листопада 2022 р. Київ, 2023.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733986/1/Anotovani-rezultaty-za-2022-rik-2.pdf>
25. Шелестова Л. В. Індивідуальність як об'єкт міждисциплінарних досліджень. Abstracts of IX International Scientific and Practical Conference «Analysis of the problems of science and modern education». Prague, Czech Republic. 2023. 256 p. Pp. 135-139. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/analysis-of-the-problems-of-science-and-modern-education/>
26. Шелестова Л. В. Дослідження індивідуальних особливостей пізнавальної активності молодших школярів. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference «Science, trends and modern methods of solving problems». Lisbon, Portugal. Pp. 205-212. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/science-trends-and-modern-methods-of-solving-problems>
27. Шелестова Л. В. Індивідуалізація навчання у початковій школі в умовах війни. Proceedings of the XII International Scientific and Practical Conference «The process of science formation and its contemporary appearance», March 20 – 21, 2023 Tampere, Finland by the «InterSci». 77 p. Pp. 52-56.
URL: https://lib.iitta.gov.ua/734579/1/ShLV_20_03_2022.pdf
28. Шелестова Л. В. Особливості навчання учнів початкової школи в умовах війни. Implementation of modern scientific opinions in practice/ Abstracts of XI International Scientific and Practical Conference. March 20 – 21. Bilbao, Spain. 267 p. Pp. 204-208.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/view/year/2023.html>

- 29.Шелестова Л. В. Форми індивідуалізації навчання у початковій школі. Abstracts of XIX International Scientific and Practical Conference «Actual methods of development of science and education», May 15 – 17, 2023, Boston, USA. 336 p. P. 208-214. URL: <https://eu-conf.com/events/actual-methods-of-development-of-science-and-education/>

НАВЧАЛЬНА ПРОДУКЦІЯ-1

Навчальні посібники (навчально-методичні, навчально-наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити, робочі програми)

Методичні публікації – 1

1. Алексєєва С. В., Арістова Н. О., Малихін О. В., Топузов О. М. Методологічні та дидактичні засади компенсації освітніх втрат здобувачів повної загальної середньої освіти. Діагностика та компенсація освітніх втрат у загальній середній освіті України: методичні рекомендації. Київ: Педагогічна думка, 2023. С. 19-25 (DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-644-736-7-2023-190> ISBN 978–966–644–736–7 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737635/>)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ – 1

1. Світ дидактики: дидактика в сучасному світі: зб. матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 22-23 листопада 2022 р. / за наук. ред. доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України О. Топузова; доктора педагогічних наук, професора О. Малихіна. Київ : «Видавництво Людмила», 2023. 299 с. URL: <https://undip.org.ua/library/svit-dydaktyky-dydaktyka-v-suchasnomu-sviti-zbirnyk-materialiv/>